

Bildande av Amundsruds naturreservat i Melleruds kommun

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Amundsruds naturreservat
Naturvårdsregister-ID:	2056242
Areal (ha):	Cirka 51 hektar
Lägesbeskrivning:	3 km syd om Håverud och 10 km norr om Mellerud
Markägarkategori:	Enskild
Fastighets- och sakägare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 3)
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Natura 2000-beteckning:	SE05 30 129

Beslut om bland annat bildande

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1a som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Namnet ska vara Amundsruds naturreservat.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen enligt bilaga 2 för naturreservatets långsiktiga vård. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen beslutar att Västkuststiftelsen ska vara förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är följande:

- Bevara biologisk mångfald.
- Vårda, bevara och nyskapa värdefulla naturmiljöer såsom triviallövskogar med inslag av ädellövträd, lövsumpskogar och hassellundar.
- Bevara de inom området förekommande naturtyper och arter som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd.
- Säkerställa tillgång av viktiga substrat och livsmiljöer för de i området utpekade arterna enligt Natura 2000; vitryggig hackspett, bivråk, spillkråka och sparvuggla.

Syftet ska uppnås genom följande:

- Naturvårdande skötsel av tall- och lövskogsmiljöer genomförs, till exempel avverkning av gran, luckhuggning, skapande av död ved, veteranisering, friställning av träd och skogsbete.
- Exploatering av området genom bebyggelse, vägdragning och produktionsinriktat skogsbruk förbjuds.

Beslut om föreskrifter

För föreskrifter med * finns det förtydliganden under rubriken Motivering och förtydligande av föreskrifter.

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Uppföra byggnad eller annan anläggning.*
Förbudet gäller inte stängsel eller hägnad för betesdrift.
2. Ändra utformning eller användning av byggnad eller annan anläggning så att dess påverkan på området ökar.*
3. Borra, spränga, gräva eller schakta.
4. Anordna deponi eller annat upplag, fylla ut eller tippa massor.

Förbudet gäller inte tillfälliga upplag (ett år) vid underhåll eller reparation av jakttorn eller vakkoja som tillkommit i laga ordning.

5. Påverka områdets hydrologi genom att dika, dikesrensa, dämna, avleda, omleda eller valla in.
6. Avverka, gallra, röja, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.*

Förbudet gäller inte träd som fallit över tomtmark, åkermark, väg, vandringsled eller cykelled. Trädet ska lämnas som död ved inne i reservatet. Vid underhåll av befintlig siktgata för jakttornet markerat på kartan i bilaga 1b är det tillåtet att röja träd och buskar med en stamdiameter mindre än tio centimeter.

7. Sätta ut, så eller plantera arter av något slag.
8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödsel.
9. Stödutfodra med annat än mineralfoder.

Gäller inte åtel för jakt vid markerade platser på kartan i bilaga 1b.

10. Sambeta naturbetesmark med gödslad vall.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

11. Underhålla eller reparera befintliga ledningar, kablar eller rör med metoder som är förbjudna enligt föreskrifterna A3, A4 eller A6.*
12. Anlägga ny eller underhålla befintlig stig, vandringsled eller cykelled.
13. Bekämpa invasiva främmande arter med metoder som är förbjudna enligt föreskrifterna A1–A10.
14. Uppföra nya jakttorn eller annan ny anläggning för jakt.*

Tillståndsplikten gäller inte vid flytt av de två jakttorn som markerats på kartan i bilaga 1b till ny plats.

Undantag

Föreskrifterna enligt A ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelseerna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se punkt B nedan).
2. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, åtgärda träd som förvaltaren bedömer utgör en påtaglig risk för skada på människor eller egendom.

3. Vid genomförande av åtgärder som har tillstånd enligt någon av föreskrifterna A11–A14 gäller inte förbuden enligt A1–A10, om förbuden hindrar genomförandet.
4. För räddningstjänst, sjukvårdstjänst eller polis i samband med uttryckning eller verksamhetsutövning.
5. Vid underhåll eller reparation av väg gäller inte A3–A6 inom vägområdet.
6. Vid underhåll eller reparation av befintlig brygga som har tillkommit i laga ordning är det tillåtet att anordna tillfälliga upplag (ett år) samt röja sly och buskar i direkt anslutning till bryggan. Det är också tillåtet att förvara båt på land enligt befintligt servitut.
7. Förbudet att gräva enligt föreskrift A3 gäller inte statliga myndigheter, eller den som statlig myndighet utser, när syftet är att undersöka landets geologiska beskaffenhet.

B. Föreskrifter om förpliktelser att tåla intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)

Detta gäller hela naturreservatet där inget annat anges.

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder genomförs för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Naturreservatets gränser märks ut i terrängen.
2. Informationsskyltar sätts upp och underhålls.
3. Naturvårdsinriktad skötsel. Detta inkluderar röjning, gallring, plockhuggning, friställande av tall och lövträd, tillskapande av död ved, veteranisering, utsättning av mulmholkar och stödplantering av lövträd.
4. Avverkning, gallring och röjning av gran och bok.
5. Artinriktad skötsel och populationsförstärkande åtgärder. Detta inkluderar transplantation av art till nytt värdräd eller ny växtplats, röjning och gallring av igenväxningsvegetation, slåtter, krattnings och uppsamling av förna.*
6. Betesdrift med tillhörande åtgärder inklusive uppsättning och underhåll av stängsel.
7. Bekämpning av invasiva främmande arter.
8. Träd som utgör risk för skada på människor, egendom, fornlämningar eller kulturlämningar fälls eller kapas.
9. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.
10. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Ta bort eller på annat sätt skada döda träd eller buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.
2. Övernatta mer än två nätter i sträck på samma plats.
3. Lägga upp eller förvara båt eller annan farkost på land mer än två dygn i sträck på samma plats.

Undantag

Ordningsföreskrifterna enligt C ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelserna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se punkt B ovan).
2. För räddningstjänst, sjukvårdstjänst eller polis i samband med utryckning eller verksamhetsutövning.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Skälen för beslutet

Amundsruds naturreservat omfattas delvis av Natura 2000-området Råvarp med utpekade fågelarter som vitryggig hackspett, bivråk, sparvuggla, spillkråka och järpe. Det prioriterade bevarandevärdet är att bevara livsmiljöer för de utpekade arterna. Livsmiljöerna består främst av naturskogsartade lövskogar rika på död ved och gamla lövträd men även bestånd av naturskogsartad barrskog. Då naturreservatet domineras av lövskogar samt skogar med stor andel lövträd är området i första hand av betydelse för de mer lövträdsgynnade arterna vitryggig hackspett, bivråk, spillkråka och sparvuggla och av något mindre betydelse för järpen som även är beroende av täta barrskogar.

Natura 2000-området Råvarp som helhet har ett flertal delområden, flera av dessa är redan skyddade genom naturreservat, naturvårdsavtal och biotopskydd. Natura 2000-områdets delområden har ingått i ett större nätverk av områden där särskilda satsningar på säkerställande och skötsel genomförts inom ramen för åtgärdsprogrammet för vitryggig hackspett samt andra lövträdsgynnade arter.

Amundsruds naturreservat har redan idag livsmiljöer och viktiga substrat som är värdefulla för de utpekade fågelarterna. De tidigare granbestånden har

under senare år avverkats till förmån för lövträd. Andelen lövträd har även i granskogen varit högt och vid avverkning har lövträden lämnats. I reservatet ingår således också utvecklingsmark med stor potential att i framtiden utvecklas till goda livsmiljöer. Lövskogsmiljöerna är viktiga att bevara och skydda då landskapet i övrigt är fattigt på bestånd som domineras av lövträd. Genom att skydda området genom bildade av naturreservat säkerställer vi ytterligare areal med livsmiljöer för de utpekade fågelarterna.

Generellt hotas fågelarterna av det moderna storskaliga skogsbruket vilket medför fragmentering av äldre naturskogsartade skogsbestånd, minskat lövinslag, ökad andel gran, mer homogena skogsbestånd och lägre beståndsåldrar. Samtliga utpekade fågelarter är beroende av stora sammanhängande områden med lämpliga livsmiljöer för att kunna uppfylla kraven på lämpliga revir. Naturreservatets naturvärden skulle försvinna om skogsbruk bedrevs. Genom naturreservatsbildning försvinner hotet som konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering och fragmentering av landskapet innebär.

Amundsruks naturreservat blir en del i ett större område med flertalet naturskydd såsom naturreservat (Ranneberget, Årbolsfjället, Forsbo, Ramslökedalen, Buterud för att nämna några) samt naturvårdsavtal och biotopskydd. Ett skydd av Amundsruks innebär att vi säkrar ytterligare areal med livsmiljöer för Vitryggig hackspett och de andra utpekade arterna enligt N2000. Utifrån perspektivet grön infrastruktur bidrar skyddet av Amundsruks till möjligheten för arter att sprida sig och förflytta sig i landskapet.

Amundsruks naturreservat bidrar till att uppfylla de av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. I rapporten *Strategi för formellt skydd av skog* framtagen av Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i Västra Götaland, ingår området i Edleskog-Dalformationens värdestrakt för ädellövskog, triviallövskog, barrskog, tallskog och lövblandad barrskog.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Motivering och förtydligande av föreskrifter

Föreskrifterna är de särskilda regler som gäller i naturreservatet. De behövs för att ge området det skydd och den skötsel som krävs för att syftet ska kunna uppnås. I det här avsnittet motiveras, förklaras och förtydligas en del av föreskrifterna.

Föreskrift A1 och A2: Gäller till exempel anläggningar såsom mast, torn, gömsle, åtel, stängsel, vägar, bryggor och ledningar. Med ledning avses alla typer av kablar och rör, till exempel vatten, avlopp, fiber och el.

Föreskrift A6: Siktgata får endast röjas för det befintliga jakttornet som markerats på kartan i bilaga 1b. För de två nya jakttornen som också markerats i kartan i bilaga 1b finns ett undantag från föreskrift A14 som tillåter markägaren eller jakträttsinnehavaren att kunna flytta dessa vid behov för att

säkerställa bra sikt vid jakt, men siktgator för dessa två jakttorn får inte tas upp.

Föreskrift A11: Reparation och underhåll av befintliga ledningar, rör eller kablar är försatta med tillståndsplikt för att inte hindra viktig infrastruktur. Det innebär att tillstånd ska sökas om behov av reparation eller underhåll uppkommer för till exempel vatten, avlopp, fiber eller el, där åtgärderna som krävs är förbjudna enligt A-föreskrifterna.

Föreskrift A14: I området finns idag ett befintligt jakttorn och en vakkoja, samt planer på att föra upp två nya jakttorn på ny plats, se kartan i bilaga 1b. Vill markägare sätta upp fler jakttorn utöver de planer som redovisats under reservatets bildande och som angetts på kartan i bilaga 1b, krävs tillstånd.

Markägaren på Amundsrud 1:2 och 1:3 har också planer på att sätta upp foderspridare för vildsvin på två ställen inom reservatsområdet, se kartan bilaga 1b. Dessa sätts upp i anslutning till det befintliga jakttornet och vakkoja. I samband med reservatsbildningen har Länsstyrelsen endast tagit ställning till placeringen av de två foderspridarna, planer på nya jakttorn samt vakkojan utifrån naturreservatets syften och föreskrifter. Det kan således krävas tillstånd eller dispens från strandskyddet för de anordningar och anläggningar som placeras inom strandskyddat område.

Föreskrift B5: Utöver de inom Natura 2000-området utpekade fågelarterna finns andra arter som kräver specifika skötselåtgärder för att stärka populationerna till exempel grynlav (EN¹) och hällebräcka (VU², ÅGP³).

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen bedömer att det saknas skäl för en konsekvensutredning av de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt C, eftersom de innebär så begränsade konsekvenser. Detta enligt vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Beslutets förenlighet med bland annat riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Hela naturreservatet ligger inom riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt inom riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 1–2 §§ miljöbalken.

Området ligger också inom riksintresse för totalförsvaret (influensområde).

I den kommunala översiktsplanen antagen 2021 är området utpekad som skogsmark. Det anges också som ett viktigt område för natur och rekreation.

¹ EN = Starkt hotad, Rödlista 2020, SLU Artdatabanken 2020

² VU = Sårbar, Rödlista 2020, SLU Artdatabanken 2020

³ ÅGP = Åtgärdsprogram för Hällebräcka

Delar ligger inom område med högt naturvärde i det kommunala naturvårdsprogrammet.

Delar av området ligger inom Natura 2000 enligt fågeldirektivet.

Det är strandskydd cirka 200 meter runt sjön Åklång. Delar av naturreservatet har tidigare omfattats av naturvårdsavtal som inte längre är gällande.

Länsstyrelsen bedömer därför att naturreservatet stämmer överens med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom att bilda naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 och 26 §§ miljöbalken).

Skogsvårdslagen

Bestämmelser enligt skogsvårdslagen, skogsvårdsförordningen (1993:1096) eller Skogsstyrelsens föreskrifter gäller inte om dessa strider mot föreskrifterna för naturreservatet. Detta framgår av 4 § skogsvårdslagen (1979:429).

Annan lagstiftning gäller

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning, till exempel följande:

- Miljöbalkens bestämmelser om Natura 2000, strandskydd, generella biotopskydd och vattenverksamhet.
- Bestämmelser om artskydd enligt miljöbalken och artskyddsförordningen, till exempel fridlysningsbestämmelser.
- Bestämmelser om jordbruksverksamhet, till exempel Jordbruksverkets föreskrifter om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket.

- Terrängkörningslagen och terrängkörningsförfordningen.
- Kulturmiljölagen.
- Jaktlagstiftningen.
- Lagen om skydd mot olyckor till exempel generella eldningsförbud och efterbevakningsansvar vid brand.
- Kommunala ordningsföreskrifter.

Reservatets gränser

Reservatets gränser sammanfaller delvis med befintliga fastighetsgränser. Detta gäller även efter eventuella justeringar av fastighetsgränsen i samband med fastighetsbestämning och inmätning av reservatet. Reservatsgränsen ska då följa den nya fastighetsgränsen i den berörda delen.

Beskrivning av ärendet

Delar av området avverkningsanmäldes 2021. Skogsstyrelsen som hade kännedom om områdets värden kontaktade markägaren och Länsstyrelsen för ett gemensamt fältbesök där områdets befintliga naturvärden och potential för utveckling av lövskog diskuterades. Det resulterade i att avverkningen av gran kunde genomföras och att lövträden skulle lämnas. Därefter skulle marken ingå i utredning för naturreservatsbildning tillsammans med andra delar av fastigheten som tidigare ingick i naturvårdsavtal. Markägarna fick intrångsersättning under 2022. Fastighet Amundsrud 1:10 bytte ägare 2024 och de nya ägarna informerades vid försäljningen om de förpliktelser som gäller fastigheten enligt underskrivet intrångsavtal.

Länsstyrelsen har förelagt samtliga markägare och andra sakägare att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan. Detta enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Myndighetssamråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har genomförts med Melleruds kommun, Naturvårdsverket, Sveriges Geologiska Undersökning och Skogsstyrelsen.

Fastighetsägare av angränsande fastigheter, Väst kuststiftelsen, Försvarmakten, Statens Geotekniska Institut (SGI), Dalslands miljö- och energiförbund, LRF Västra Götaland, Mellersta Götalands jordägareförening, Naturskyddsföreningen, Friluftsrämjandet, BirdLife Sverige, Turistrådet Väst Sverige samt DANO (Kanotturism inom sjösystemet Dalsland Nordmarken) har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Detta beslut ska skickas till sakägare och övriga berörda enligt sändlistan i bilaga 4.

Sammanfattning av de synpunkter som kommit in

Synpunkter har inkommit från Göran Enander, Ralf Jeske, Vattenfall Eldistribution AB, SGU, Skogsstyrelsen och Dalslands Miljö- och Energinämnd.

Göran Enander tillstyrker reservatsbildningen men har synpunkter på att det saknas beskrivning av alm inom reservatet då almen är relativt vanlig på hans fastighet norr om reservatet. Vidare skriver han att åtgärder som föreslås inom områdena 1:1, 1:6 och 1:7 ska ske med försiktighet och att granen tas bort i etapper för att undvika stormfällning så som det skett inom de avverkade ytorna i 2:1, 3:2 och 3:3 där ett antal tallar och aspar blåst ned. Åtgärderna bör benämnas succesiv avverkning av gran. Dessutom ska Länsstyrelsen kunna förklara pedagogiskt för besökande att ni ser ett naturreservat framför er med ambitionen att förstärka den biologiska mångfalden väl medveten om att det inom de redan avverkade områdena handlar om att bygga värden på sikt.

Området är mycket känsligt för körskador vilket innebär att åtgärderna endast kan utföras under tjäle (sällsynt) eller vid torra förhållanden. Körskador i kombination med avverkning ger ingen bra signal för allmänhetens syn på skyddade områden. I det redan avverkade området finns på sina håll betydande körskador.

Avslutningsvis skriver han: På sikt kan jag tänka mig att min fastighet integreras i reservatet om skötselåtgärderna inom reservatet inte skapar nya kala områden - fastigheten har redan delvis reservatsklass och delar har tidigare omfattats av ett naturvårdsavtal.

Länsstyrelsen svar: Länsstyrelsen har lagt till alm i beskrivningen av reservatet och i texten om skötselområde 1. Vi har också förtydligat gällande avverkningen av gran i skötselområdena 1:1, 1:6 och 1:7, att det ska ske successivt i flera etapper, med stor försiktighet och med hänsyn till delområdenas naturvärden. För skötselområde 2 har vi lagt till ett förtydligande att ambitionen med skötselområdet är att stärka den biologiska mångfalden och att förvaltningen av området innefattar att på sikt bygga naturvärden kopplade till lövskogsmiljöer. Länsstyrelsen har också lagt till en beskrivning i avsnitt 3:3 *Friluftsliv*, som förklarar vad för information reservatsskylten bör innehålla. På reservatstavlan har vi möjlighet att informera besökare om målbilden för de avverkade ytorna och förvaltningen för att stärka den biologiska mångfalden.

Länsstyrelsen ser positivt på en eventuell framtida utökning av naturreservatet norrut.

Ralf Jeske vill ha ett förtydligande kring vad som gäller för deras servitut om båtplats och brygga på fastighet Amundsrud 1:3.

Länsstyrelsen svar: Länsstyrelsen har skrivit in ett undantag för föreskrifterna rörande de befintliga båtplatser, bryggor och stigar som omfattas av servitut, se undantag A6.

Vattenfall Eldistribution AB uppger i sitt yttrande att de har elnätanläggningar på gränsen till naturreservatet bestående av 0,4 kV markkabel. De bifogar en karta som visar ungefärlig dragning av kablarna. Vattenfall Eldistributions riktlinjer vid bildande av nya naturreservat är att restriktionerna inte får förhindra Vattenfall att utföra sina återkommande drift- och underhållsåtgärder som man är ålagda att utföra bl.a. enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter. Reservatföreskrifterna får inte utgöra hinder för innehavaren att utöva de rättigheter som gäller enligt gällande ledningsrätt eller servitutsavtal bl.a. vad gäller återkommande underhållsarbeten.

Vattenfall skall ha:

- Full tillgång till markkablarna med dess tillhörande delar. Vattenfalls personal och entreprenörer skall bl.a. kunna ta sig fram med alla för ändamålet anpassade fordon för att utföra erforderliga drift- och underhållsåtgärder utan att tillstånd eller anmälan erfordras.
- Rätt att för all framtid bibehålla markkabel med tillbehör såsom markeringspålar och jordtag samt övriga säkerhetsanordningar för markkabelns bibehållande.
- Rätt att fälla för underhåll av markkabeln hinderliga träd och buskar
- Rätt att utföra erforderliga markarbeten vid drift och underhållsåtgärder.
- Rätt att förnya markkabel eller till markkabeln tillhörande delar i befintligt markkabelstråk.

Vattenfall skall utöva rättigheterna så att området inte påverkas mer än nödvändigt.

Länsstyrelsen svar: Länsstyrelsen konstaterar att markkablarna enligt den bifogade kartan ligger utanför naturreservatet och därmed hindras inte de, i yttrandet, punktade åtgärderna av naturreservatets föreskrifter. Skulle behovet ändå finnas att göra åtgärder inom naturreservatet har Länsstyrelsen lagt in möjligheten att söka tillstånd för åtgärder enligt föreskrift A11. Användningen av en tillståndsplikt istället för en förbuds föreskrift innebär att Länsstyrelsen gjort bedömningen att tillstånd i regel ska kunna ges för att inte hindra viktig infrastruktur, så länge åtgärden inte motverkar syftet med naturreservatet. Tillståndet kan också förenas med villkor, till exempel hur eller när en åtgärd får genomföras.

SGU avstår att yttra sig specifikt i ärendet men hänvisar till en bilagd skrivelse. Där skriver de följande: SGU har i uppdrag att kartlägga beggrund, jordarter och grundvatten. Deras kartläggning innebär i regel kartering av berggrund (viss provtagning och stenknackning), geokemisk provtagning (ca 2 prover per kvadratkilometer) och/eller geofysiska mark- eller flygmätningar. Dessa metoder ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning. Därför önskar SGU att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att denna typ av verksamhet, när den utförs av statlig myndighet med uppgift att undersöka landets geologiska beskaffenhet, ska tillåtas dels för att underlätta deras arbete, dels för att minska Länsstyrelsens administrativa börda.

Länsstyrelsen svar: Undantag för grävning har lagts till. Detta gäller för statliga myndigheter eller den som statlig myndighet utser när syftet är att undersöka landets geologiska beskaffenhet.

Skogsstyrelsen är positiva till att naturreservatet bildats och har inga övriga synpunkter.

Dalslands Miljö- och Energinämnd beslutar att yttra sig enligt följande:

- Länsstyrelsen behöver i beslutet om inrättande av reservat, samt i skötselföreskrifterna, beakta att det genom reservatet går en sedan länge etablerad vandringsled, kallad rymdpromenaden, som är av betydelse för kommunens turism och friluftsliv, samt för det lokala kulturarvet. Mellerud kommun har för avsikt att utveckla aktiviteter kring vandringsleden. Då vandringsleden inte hanteras i föreliggande underlag, är det svårt att avgöra om skyddsföreskrifterna skulle komma i konflikt med kommunens intresse att bevara och utveckla denna.
- Som engångsåtgärd och med uppföljning vid tillsyn bör beståndet av snöbär (*Symphoricarpos albus*), ca 100 m norr om bostadshuset på fastigheten Amundsrud 1:10, bekämpas.
- En översyn av möjligheterna för återvätning av skogliga våtmarker bör genomföras, och i de fall där dessa visar på goda förutsättningar för att förstärka och utveckla biologiska värden bör sådana insatser finnas med som en engångsåtgärd i skötselföreskrifterna.
- Översyn av området med avseende på rester av tidigare stängslingsåtgärder, samt borttagande av rester av stängsel bör genomföras som en engångsåtgärd.

Länsstyrelsen svar: Förvaltarnas rådighet över området gäller endast inom naturreservatets gränser. Eftersom vandringsleden, som kallas Rymdpromenaden, endast med en mycket kort sträcka passerar genom naturreservatet kommer reservatets förvaltare inte ha som uppdrag att underhålla vandringsleden. Dock har Länsstyrelsen inget emot att låta Melleruds kommun underhålla leden som önskat och har underlättat underhållsmöjligheterna genom undantag och tillståndsplikt för åtgärder kopplat till ett normalt underhåll. Detta inkluderar bland annat undantag för att ta bort träd som fallit över vandringsleden och möjlighet att söka tillstånd för att anlägga ny eller underhålla befintlig stig, vandringsled eller cykelled. Undantag och tillståndsplikt gällande vandringsleden finns under A-föreskrifterna. Om kommunen saknar servitut eller nyttjanderätt för vandringsleden över privat mark rekommenderar vi att kommunen inhämtat markägarens godkännande till åtgärderna, innan tillståndsansökan lämnas till Länsstyrelsen för en smidigare process.

Länsstyrelsen har ändrat formuleringen i skötselplanens avsnitt 2.5 *Invasiva främmande arter* så att förvaltaren nu har ett uppdrag att utföra åtgärder för att bekämpa invasiva arter. Snöbär är en art som inte finns med på EU:s lista

över arter som ska bekämpas, men arten räknas som invasiv i Sverige. Det är därför befogat att, inom förvaltarnas ansvar, genomföra åtgärder för att bekämpa arten. Vi har också lagt till informationen om snöbär i skötselplanen och skötselåtgärder under skötselområde 1.

Naturresevatets förvaltare har möjlighet att genomföra undersökningar av mark- och vattenförhållanden enligt föreskrift B10. En undersökning av möjligheterna för återvätning i resevatet är således tänkbar. Eftersom dikesrensning är förbjudet i naturresevatet kommer diken att på sikt att växa igen och då återbildas de fuktigare markerna naturligt. Om förvaltarna vill snabba på den processen och genomföra återvätningsåtgärder, till exempel pluggning av diken, krävs dock dispens från resevatets A-föreskrifter då det saknas B-föreskrifter som ger förvaltaren rätt att genomföra åtgärder. Vi har lagt in undersökning av återvätning i skötselplanen.

Länsstyrelsen har också lagt till skötselåtgärder för översyn av området med avseende på rester av gamla stängsel samt borttagandet av dessa.

Ersättningstalan

Rätten till ersättning upphör ett år efter att beslut om naturresevat har vunnit laga kraft. Det innebär att om Länsstyrelsen beslutar att bilda ett naturresevat (utan att ersättningsfrågorna är lösta) har parterna ett år på sig att lösa ersättningsfrågan på frivillig väg. Om ni inte kan komma överens om ersättningen under denna tid behöver du som sakägare stämma staten i mark- och miljödomstolen. Annars förlorar du rätten till ersättning. Detta enligt 31 kap. 13 § miljöbalken.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga "Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut".

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i Västra Götalands läns författningssamling och i TTELA.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Västra Götalands läns författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har länsöverdirektör Jörgen Peters beslutat. Naturvårdshandläggare Marja Wahlberg har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har också funktionschef Klara Jansson och länsjurist Linda Granström medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Hantering av personuppgifter

Information om hur vi hanterar personuppgifter hittar du på
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/personuppgifter

Bilagor

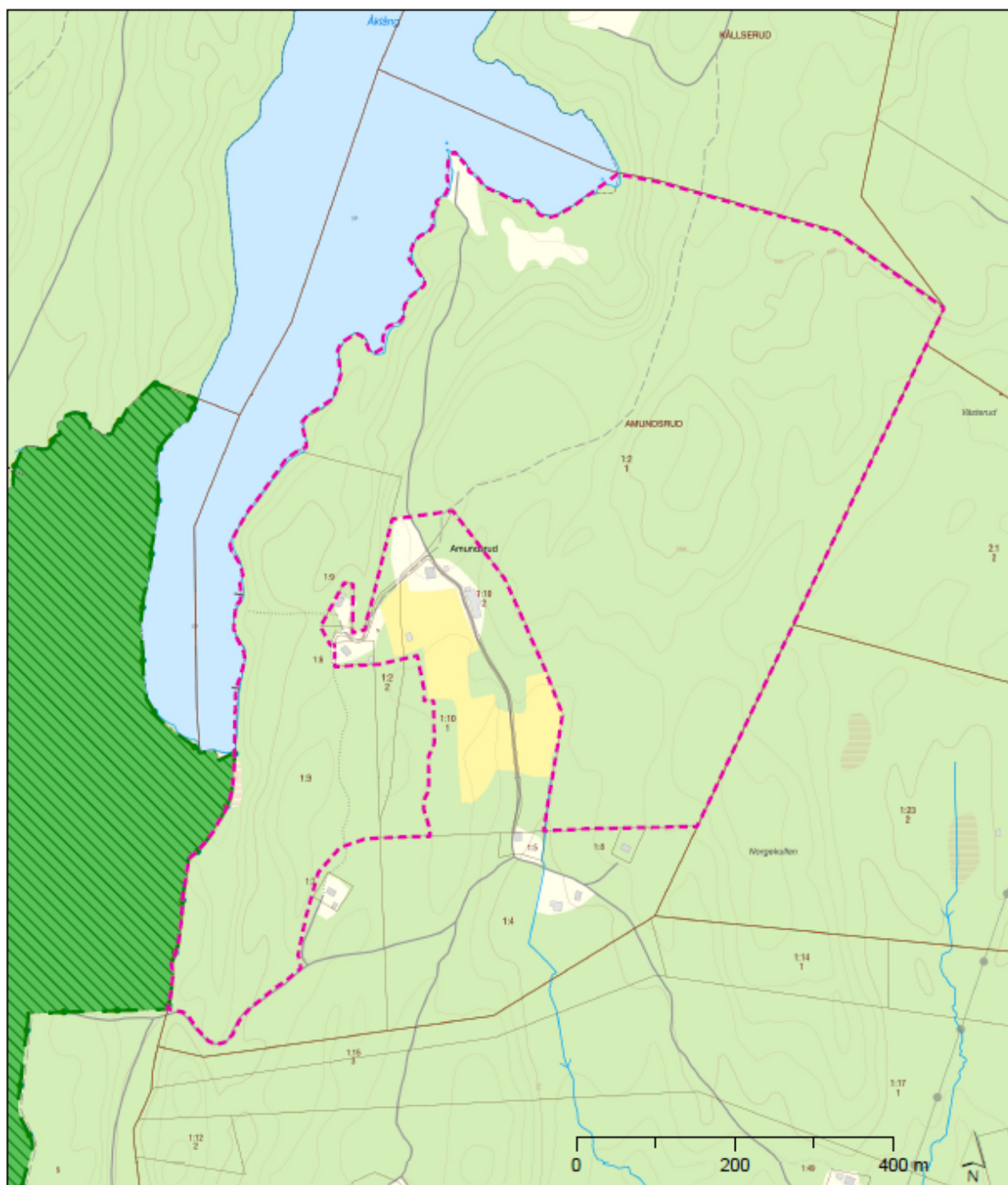
Bilaga 1a-b Beslutskartor

Bilaga 2 Skötselplan med bilagor

Bilaga 3 Sakägarförteckning

Bilaga 4 Sändlista

Bilaga 5 Överklagandehänvisning

Bilaga 1a, Beslutskarta
Amundsrudd naturreservat, Mellerud kommun

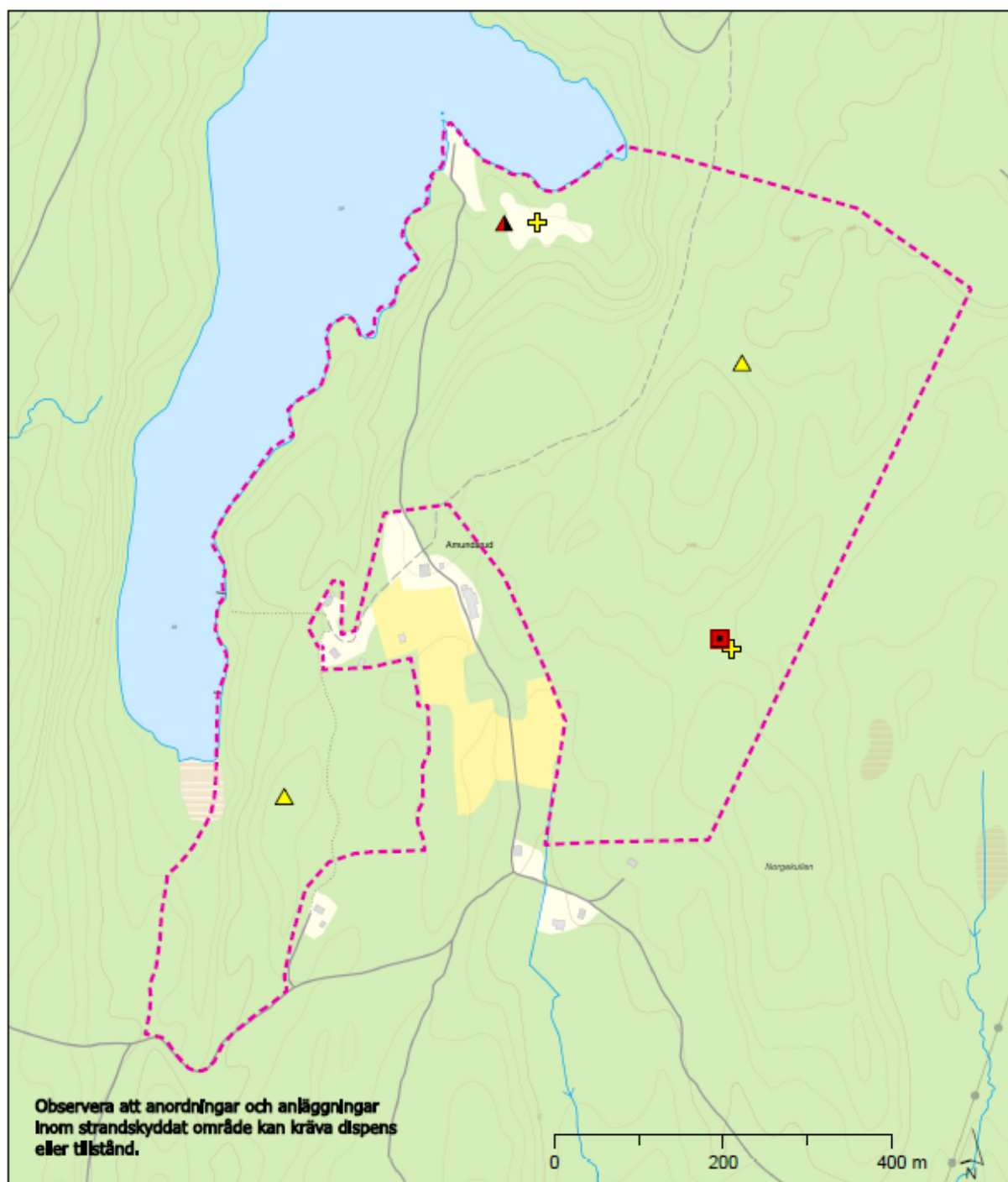
- Reservatsgräns
- Befintligt naturreservat, Ranneberget

Illustrationskarta till beslut om
Amundsrudd naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2025-05-xx, dnr 8401-2021

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1b, Beslutskarta
Amundruds naturreservat, Mellerud kommun
Bestämmelser för anordningar och anläggningar för jakt.

Illustrationskarta till beslut om
Amundruds naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 §
miljöbalken 2025-06-03, dnr 8401-2021

- Reservatsgräns
- ▲ Befintlig vakköja
- Befintligt jaktorn med undantag från föreskrift A6 gällande röjning av befintlig siktgata.
- + Förslag placering av foderspridare vildsvin
- ▲ Nytt jaktorn planeras, siktgator får inte tas upp. Dessa jaktorn får flyttas till ny plats utan krav på tillstånd eller dispens från reservatets föreskrifter.

Länsstyrelsen
Västra Götaland
© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan för Amundsruds naturreservat i Melleruds kommun

Bilaga 2 till Länsstyrelsens beslut 8401-2021

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Inledning

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas. Planerna vänder sig främst till naturvårdsförvaltare och markägare, men också till övriga intressenter.

Skälen till naturreservatet, dess syften och föreskrifter framgår av beslutet om naturreservat. Länsstyrelsens diarienummer 8401-2021. Syftet med reservatet styr hur reservatet behöver skötas. Föreskrifterna ger förvaltaren rätt att utföra åtgärderna i skötselplanen.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för områdets skötsel. Skötselplanen beskriver en önskad målbild och den skötsel som behövs för att nå dit. Vilka av de föreslagna åtgärderna som kan genomföras och takten på genomförandet beror på aktuell naturvårdsbudget. I skötselplanen beskrivs det därför vad naturvårdsförvaltaren bör prioritera.

Skötselplanen gäller tills vidare, men kan revideras vid behov. Till exempel om uppföljningen av bevarandemålen visar att det behövs eller skötseln behöver anpassas efter förändrade omständigheter eller ny kunskap. En ny skötselplan måste stämma överens med reservatsbeslutet. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

Tillhör Länsstyrelsens beslut: 8401-2021

Datum: 2025-06-03

Förvaltare av naturreservatet: Västkoststiftelsen

Omslagsbild: Länsstyrelsen. Foto taget i juni 2024 i skötselområde 2.1

Övriga bilder: Länsstyrelsen

Innehåll

DEL A – BESKRIVNING AV AMUNDSRUDS NATURRESERVAT.....	4
1. Beskrivning av området	4
1.1. Allmän beskrivning av området.....	4
1.2. Biologiska bevarandevärden.....	4
1.3. Forn- och kulturlämningar.....	6
1.4. Friluftsliv	7
1.5. Byggnader och anläggningar	7
DEL B – SKÖTSEL AV AMUNDSRUDS NATURRESERVAT.....	8
2. Övergripande riktlinjer för skötseln	8
2.1. Hänsyn till fågellivet	8
2.2. Naturvärdesträd och Betesdrift.....	8
2.3. Riskträd	8
2.4. Efterbevakning av brand.....	9
2.5. Invasiva främmande arter	9
3. Skötselåtgärder och bevarandemål.....	10
3.1. Skötselområden.....	10
3.2. Artspecifika skötselåtgärder.....	15
3.3. Friluftsliv	16
3.4. Gränsmarkering.....	17
4. Konsekvenser av klimatförändringar	17
5. Dokumentation och uppföljning.....	18
6. Planerad förvaltning	19
7. Underlag	20

Bilagor

Bilaga 2a: Skötselområden samt friluftsanordningar – infotavlor

Bilaga 2b: Natura 2000, Yttergränser och naturtyper

Del A – Beskrivning av Amundsruds naturreservat

1. Beskrivning av området

1.1. Allmän beskrivning av området

Amundsruds naturreservat gränsar till på sjön Åklångs sydligaste strand och ligger granne med Rannebergets naturreservat. Ca 3 km norr om reservatet ligger Håverud. Amundsrud med sina lövrika skogar omfattas delvis av natura 2000 Fågeldirektivet (SPA) med syfte att bevara eller återställa livsmiljöer för arterna vitryggig hackspett, spillkråka, bivråk, sparvuggla och järpe. I reservatet är det främst livsmiljöer för de mer lövträdsgynnade arterna vitryggig hackspett, bivråk, spillkråka och sparvuggla och är således av något mindre betydelse för järpen som även är beroende av täta barrskogar. Amundsruds naturreservat blir en del i ett större område med flertalet naturskydd så som naturreservat (Ranneberget, Årbolsfjället, Forsbo, Ramslökedalen, Buterud för att nämna några) samt naturvårdsavtal och biotopskydd. Delar av reservatet har tidigare ingått i naturvårdsavtal mellan Skogsstyrelsen och tidigare markägare.

Området ingår i ett större nätverk av områden där särskilda satsningar på säkerställande och skötsel genomförts inom ramen för åtgärdsprogrammet för vitryggig hackspett samt andra lövträdsgynnade arter.

Amundsruds naturreservat har en stor andel lövskog som är rik på död ved och gamla lövträd. Inom reservatet finns även avverkade större ytor. Det ser kallt ut idag men dessa ytor har ett syfte. Avverkningen har genomförts för att ta bort granbestånden från området och ge förutsättningar för att lövskogen ska kunna breda ut sig. Vid avverkningarna har man varit noga med att inte ta ned eller förstöra lövträden.

I området finns följande markslag:

- Skog 50 hektar
- Övrigt 0,8 hektar

1.2. Biologiska bevarandevärden

Naturreservatet består till stor del av naturskogsartade skogar med stort inslag av triviallöv så som asp, björk och sälg, samt rena lövskogar med både triviallöv och ädellövträd av ek, alm och lind. Området är delvis rikt

på död ved och insektsrika miljöer och är i delar även kalkpåverkad. Naturreservatets främsta biologiska bevarandevärde är den lövrikedom som finns i området. De lövdominerade områdena, tillsammans med de stora ytor av framtida lövskogar som de tidigare avverkade grandominerade ytorna utgör, kommer på sikt bilda ett större sammanhängande lövskogsreservat. Här kommer det finnas träd i olika åldrar och med död och döende ved.

Naturreservatet har en stor betydelse för skyddet av livsmiljöer för den akut hotade vitryggiga hackspetten (CR¹§²), liksom arterna spillkråka (NT³§), bivråk (§) och sparvuggla (§).

Naturreservatet är en del av ett större område som utgör ett mycket viktigt kärnområde med lämpliga livsmiljöer för vitryggig hackspett. Arten har mycket höga krav på sin livsmiljö både sett till substrat och areal. Dess födosöks- och häckningsmiljöer består av stora områden (minimum 50 hektar) med rik förekomst av högstubbar, och döda, eller döende lövträd. Arten är främst knuten till triviallövskogar med asp, björk, al och sälg. Arten är en så kallad paraplyart som enkelt förklarar innebär att om man vidtar åtgärder för artens bevarande så gynnas även andra känsliga arter som trivs i samma miljöer. Vitryggig hackspett omfattas av åtgärdsprogram. Det första åtgärdsprogrammet startade 2005 och vi är nu inne i en andra programperiod med start 2017. Programmet med start 2017 gäller fortsatt fram tills beslut om avslut av Naturvårdsverket (Naturvårdsverket 2007, rapport 6770).

Fynd av arten hällebräcka (VU⁴§) finns längs sjökanten ca 1 kilometer norr om Amundruds naturreservat. Fynd av arten har även påträffats inom Rannebergets naturreservat. Hällebräcka omfattas av åtgärdsprogram (Naturvårdsverket 2014, rapport 6615). För att gynna artens spridning är det inom reservatets förvaltning öppet för skötselåtgärder på hållarna nära sjön.

Naturreservatet ligger inom en värdetrakt för särskilt skyddsvärda träd. Det är positivt om man genom skötselåtgärder, exempelvis bete i delar av området, ger möjlighet för grova ädellövträd att utvecklas. Potential finns i delar av reservatet där det idag finns överståndare av ek. Nära boningshuset (gården Amundrud) finns ett område med kalkpåverkad

¹ CR = Akut hotad, Rödlistning 2020

² § = skyddad/fridlyst art enligt artskyddsförordningen

³ NT = Nära hotad, Rödlistning 2020

⁴ VU = Sårbar, Rödlistning 2020

lövskog med gamla solitära och hamlade askar. I syd finns en lummig kalkpåverkad hassellund med inslag av överståndare av ek och asp. Området har tidigare varit slätteräng.

Några av de naturvårdsarter som har påträffats i området i samband med bland annat nyckelbiotopsinventeringar är grynlav (EN⁵), almlav (VU⁶), fällmossa (S⁷), bårdlav (S), lunglav (NT⁸), grov baronmossa (S), korallblylav (S), guldlockmossa (S), traslav (S), grov fjädermossa (S), platt fjädermossa (S) och porellor (S).

Samtliga av ovan nämna rödlistade arter är knutna till kalkrika marker med gamla lövträd. Flera är också ljusgynnade och föredrar halvöppna till öppna (men fuktiga) miljöer.

Några av de kärlväxter som observerats i området är nästrot (S§), skogssvingel (NT), gullklöver (NT), ögonpyrola (S), vippärt (NT), svart trolldruva (S), murgröna (S), ängsnycklar (S), tvåblad (S) och kärrbräken (E⁹). Det finns även rikligt med blåsippa (E).

Mer information om vilka arter som förekommer i området går att söka fram i SLU Artdatabankens databas Artportalen (<https://artportalen.se>). För bättre information i limniska miljöer finns även Fynddata (<https://fynddata.artdatabanken.se>).

De naturtyper som förekommer i området går att söka fram i natura-naturtypskartan (NNK) i Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur (<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>). De som är Natura 2000-habitat eller andra naturtyper som är prioriterade inom förvaltningen framgår av kartan i bilaga 2b.

1.3. Forn- och kulturlämningar

Det finns inga kända kultur- eller fornlämningar registrerade enligt Riksantikvarieämbetet.

⁵ EN = Starkt hotad, Rödlistan 2020

⁶ VU = Sårbar, Rödlistning 2020

⁷ S = Signalart

⁸ NT = Nära hotad, Rödlistan 2020

⁹ E = ekologisk ståndortsindikator som visar på speciella ståndorter som i kombination med andra miljöförhållanden (kriterier) eller andra arter kan visa på höga naturvärden.

1.4. Friluftsliv

Den till naturreservatet angränsande sjön Åklång ingår i sjösystemet Dalsland Nordmarken (DANO). DANO är ett populärt kanotområde och via sjövägen går det ta sig till naturreservatet med möjlighet att landstiga i reservatets nordvästra kant.

Genom naturreservatet går rymdpromenaden som är en modell över solsystemet i skala 1:1 000 000 000. Rymdpromenaden iordningställdes på 1980-talet av Skålleruds Fornminnes & Hembygdsförening (källa: Mellerud kommuns hemsida). Leden går mellan Sundserud badplats i norr, passerar genom naturreservatets östra del och fortsätter ner till sjön Näsgölen i söder.

Det finns inga övriga friluftsanordningar inom naturreservatet.

1.5. Byggnader och anläggningar

Inom naturreservatet finns ett antal jakttorn samt en vakkoja. Dessa anläggningar ombesörjes av jakträttsinnehavaren.

Del B – Skötsel av Amundsruds naturreservat

2. Övergripande riktlinjer för skötseln

2.1. Hänsyn till fågellivet

Samtliga skötselåtgärder bör i så stor utsträckning som möjligt utföras när de inte stör häckande fåglar.

2.2. Naturvärdesträd och Betesdrift

Det finns idag inga registrerade särskilt skyddsvärda träd inom naturreservatets gränser. Då naturreservatet ligger inom en värdetrakt för särskilt skyddsvärda träd bör det dock finnas möjlighet till skötsel, såsom betesdrift, så att grova ädellövträd kan utvecklas. Delområden som kan bli aktuella för betesdrift är delar av 1.1, 1.2, 1.7 och 1.8.

Nära boningshuset (gården Amundsrud) (norra delen av skötselområde 1.2) finns ett område med kalkpåverkad lövskog med gamla solitärer och några hamlade askar. Området har historiskt varit en trädbärande betesmark. I syd (södra delen av skötselområde 1.2) finns en lummig kalkpåverkad hassellund med inslag av överståndare av lövträd och inslag av gran. Området har historiskt varit en trädbärande slätteräng.

Förutom betesdrift kan andra åtgärder såsom frihuggning av ädellövträd och veteranisering vara aktuella för att säkerställa utvecklingen av framtida särskilt skyddsvärda träd.

I skötseln av naturreservatet ingår också en översyn av området med avseende på rester av tidigare stängslingsåtgärder samt att ta bort rester av stängsel som finns i reservatet. Rester av stängsel har påträffats i skötselområde 1:3 samt 1:8 men kan finnas på fler ställen i naturreservatet där bete tidigare bedrivits.

2.3. Riskträd

Ett riskträd är ett träd som kan utgöra en risk för liv och egendom. Förvaltaren är inte skyldig att inventera riskträd. Däremot har de möjlighet att åtgärda träd som de själva upptäcker eller en markägare eller annan enskild påtalar. Någon som upptäcker ett riskträd som den anser behöver åtgärdas ska kontakta förvaltaren. Förvaltaren bedömer då om trädet utgör en betydande risk för att skada människor (till exempel växer nära vandringsleder), trafiksäkerhet eller egendom. Om det bedöms utgöra en betydande risk behöver trädet åtgärdas. Vid dessa

tillfällen ska förvaltaren överväga om trädet måste tas ned helt eller om det räcker att bara avlägsna delar av trädet, till exempel högkapa eller bara ta bort uthängande grenar. Om trädet fälls ska det helst lämnas kvar intakt som låga i terrängen. Om det utgör ett hinder för till exempel bete eller friluftsliv kan grenarna avlägsnas, men stammen bör lämnas kvar utan att kapas upp. Om förvaltaren inte bedömer att trädet behöver åtgärdas återstår möjligheten för markägaren att söka dispens.

Riskträd i anslutning till friluftsanordningar och kulturlämningar hanteras genom B-föreskrifterna och förvaltaren har därför rätt att åtgärda dem. Riskträd på andra platser i reservatet hanteras i A-föreskrifterna. Förvaltaren kan därför inte åtgärda dessa riskträd utan att komma överens med markägaren om att göra det.

2.4. Efterbevakning av brand

I händelse av oplanerad brand i reservatet har markägaren ansvar för efterbevakning och släckning av pyrande glödbränder.

2.5. Invasiva främmande arter

En del arter som har kommit till Sverige från andra länder har ett spridningssätt och konkurrensfördelar som gör att de kan ta över och konkurrera ut inhemsk flora och fauna. Sådana arter kallas invasiva främmande arter. Det är viktigt att invasiva främmande arter motverkas i ett så tidigt skede som möjligt och på lämpligaste sätt utifrån vilken art som ska motverkas och i vilken miljö som åtgärderna vidtas. Det är fastighetsägarens ansvar att motverka de invasiva främmande arter som omfattas av lagar och förordningar. Reservatsförvaltaren bör dock kunna bidra med råd kring hur specifika arter bäst bekämpas eller annan stöttning. Om bekämpningsmetoderna strider mot reservatets föreskrifter, till exempel gräva eller använda kemiska bekämpningsmedel, behövs tillstånd enligt föreskrift A13 (se beslutsdokumentet).

Inom naturreservatet är naturen extra känslig för konkurrens av invasiva främmande arter. Om sådana arter får fäste och möjlighet att breda ut sig, kan naturvärdena gå förlorade och reservatets syfte skadas. Övervakning och bekämpning av invasiva främmande arter inom naturreservatet är därför en åtgärd i skötselplanen och en uppgift för förvaltaren. Det innebär inte att förvaltaren har övertagit fastighetsägarens lagstadgade ansvar för bekämpning av invasiva främmande arter.

I naturreservatet finns ett bestånd av snöbär (*Symphoricarpos albus*) cirka 100 meter norr om bostadshuset på Amundsrud 1:10. Snöbär finns inte med på EU:s förteckning över invasiva främmande växtarter men arten räknas som invasiv i Sverige och bedöms vara en art med stor eller

potentiellt stor ekologisk effekt som har potential att etablera sig över stora områden. Arten ska därför hanteras på samma sätt som arter på EU:s lista. Bekämpning bör ske på sådana sätt att det inte medför onödiga skador på naturvärden i reservatet. Åtgärderna kan syfta till att minska utbredningen av invasiva arter som har etablerat sig i reservatet eller till att förhindra etablering och spridning.

Det finns inga andra kända förekomster av invasiva främmande arter inom reservatet i dag.

3. Skötselåtgärder och bevarandemål

3.1. Skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Inom varje skötselområde kan en eller flera naturtyper förekomma. Natura 2000-naturtypernas utbredning visas i bilaga 2b. För varje skötselområde finns en beskrivning av dess bevarandemål, det vill säga vad som ska bevaras och uppnås. Bevarandemålen ligger också till grund för den uppföljning som planeras. För varje skötselområde beskrivs också den skötsel som behövs för att uppnå bevarandemålen.

Naturreservatet är indelat i tre skötselområden med tillhörande delområden.

Skötselområdena är:

1. Triviallövskog med ädellövsinslag
2. Ungskog/avverkade ytor med inslag av trivial- och ädellöv
3. Barrskog

Skötselområde 1:

Beskrivning: Skötselområdet är indelat i 8 delområden och har en total areal på 25,6 hektar. Skötselområdet består av lövdominerad skog med asp, björk, sälg och med inslag av ädellöv såsom ek, ask, alm, hassel och lind. I delar finns inslag av gran och tall. Diken förekommer i området, främst i delområde 1.1, och 1.5 och angränsande mot skötselområde 1.3 och 2.3. Förekommande Natura 2000-naturtyper är Ädellövskog i branter (9180). Målet med skötseln av området är att förvalta och nyskapa lämpliga livsmiljöer för bland annat vitryggig hackspett, bivråk, spillkråka och sparvuggla vilka är de inom bevarandeplanen för Natura 2000 utpekade fågelarterna.

Beskrivning delområden:

Delområde 1 består av blandskog med mycket lövträd av asp, björk, sälg, ek, lind och alm. Inom området finns flera ytor som historiskt brukats som åker. De flesta har idag vuxit igen. Mot sjön i norr finns fortfarande

öppnare delar med hållar. Där finns även en gräsmark som på senare tid brukats som bete för hästar. Det pågår dock en igenväxning av marken även här. I östra delen av delområde 1, gränsande mot delområden 1.2 och 2.1 finns en västvänd sluttning med större andel gran samt inslag av tall. Likaså förekommer det barrträd i nordvästra delen av delområdet.

En grusväg passerar genom delområdet från bostadshuset till stranden i norr. Området har delvis tidigare ingått i naturvårdsavtal mellan Skogsstyrelsen och tidigare markägare. Man har inom den skötseln gjort en del åtgärder med uttag av barrträd. Delområdet avgränsas i öster av en stig. Ca 100 meter norr om bostadshuset finns ett bestånd av snöbär. Beståndet gränsar till och eventuellt överlappar med delområden 1.2 och 1.3.

Delområde 2 är en lövskogsdominerad skog med blandning av delar med triviallövskog med asp och björk och delar med ädellövskog med ek, ask och hassel. I norra delen av delområdet finns ett område med kalkpåverkad lövskog med gamla solitärer och några hamlade askar. Området har historiskt varit en trädbärande betesmark. I södra delen av delområdet finns en lummig kalkpåverkad hassellund med inslag av överståndare av lövträd med inslag av gran. Området har historiskt varit en trädbärande slätteräng. Delar området har avverkats på barrträd tidigare.

Delområde 3 är en sluttande ädellövskog med lind, ek och alm. Denna yta har status som en fullgod natura 2000-naturtyp Ädelskog i branter (9180). Rester av gamla stängsel finns.

Delområde 4 är en blandskog med hög andel lövträd. Mindre ingrepp för att gallra fram asp har gjorts i delar av området. I norr finns flertalet grova ekar.

Delområde 5 är en gallrad lövskog med främst asp. Barrträden avverkades i samband med åtgärder i angränsande delområden.

Delområde 6 är en västsluttande blandskog med mycket löv. Delområdet avgränsas i öster av en stig.

Delområde 7 består främst av barrdominerad skog och mindre ytor där man avverkat en del av barrträden. Inslag av äldre lövträd, främst asp, finns. Ingick tidigare i naturvårdsavtal mellan Skogsstyrelsen och tidigare markägaren.

Delområde 8 är en ungskog med mestadels triviallöv med inslag av gran. Området har tidigare betats och rester av stängsel går att finna längs med södra gränsen.

Bevarandemål:

Vitryggig hackspett, bivråk, spillkråka och sparvuggla ska förekomma i området och dess närområde. Det ska finnas lämpliga livsmiljöer för både födosök och häckning. Det ska finnas god tillgång på lövrika skogar i varierande ålder med grova träd av bland annat asp, luckiga blandskogar och lövsumpskogar med god tillgång på död ved i olika former och nedbrytningsstadier samt en rik insektsförekomst. Mänsklig störning vid häckningsplatserna ska inte förekomma under häckningsperioden.

Arealen av befintlig Natura 2000-naturtyp ska inte minska. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Extensivt bete kan förekomma men ska inte påverka trädskiktets karaktär. Småskaliga naturliga processer, så som åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar till exempel svamp- och insektsangrepp, stormfällning, översvämning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. En blandning av olika slag av ädellövträd och triviallovträd ska präglade området. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: asp, björk, sälg, ek, ask, lind, alm och hassel. Trädskiktet ska vara olikåldrigt, flerskiktat och i hög grad vara slutet med inslag av naturliga luckor. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd allmänt-rikligt förekommande; levande träd med döda träddeklar tämligen allmänt förekommande; liggande och stående död ved i olika nedbrytningsstadier måttlig-rikligt förekomst. Typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor ska förekomma. Gran ska inte tillåtas att etablera sig och ta överhand över lövträden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas i området.

Engångsåtgärder:

- Successiv avverkning av gran. Åtgärden prioriteras högt. Avverkningen av gran ska ske i flera etapper för att minska risk för stormfällning av kvarvarande träd samt utföras på sådant sätt att körsador minimeras, se exempel under avsnitt 4 *Konsekvenser av klimatförändringar*. Avverkning ska också ske med stor hänsyn för områdets naturvärden och ingående arter.
- Naturvårdsinriktad skötsel, vilket inkluderar åtgärder som röjning, gallring och plockhuggning, friställande av lövträd, tillskapande av död ved, veteranisering och utsättning av mulmholkar. Åtgärden prioriteras högt.
- Bekämpning av snöbär. Åtgärden prioriteras högt.
- Vid behov kan stödplantering av lövträd genomföras. Åtgärden

prioriteras lågt.

- Vid behov kan ytor stängslas av för att hindra bete på ungträd/plantor. Åtgärden prioriteras lågt.
- Stängsling för betesdrift/skogsbete. Åtgärden prioriteras medelhögt.
- Översyn av diken och undersökning av möjligheterna till återvätning. Åtgärden prioriteras medelhögt.

Underhållsåtgärder:

- Naturvårdsinriktad skötsel. Åtgärden prioriteras högt.
- Betesdrift och underhåll av stängsel. Åtgärden prioriteras medelhögt.

Skötselområde 2:

Beskrivning: Skötselområdet är indelat i fyra delområden och har en total areal på 18,3 hektar. Området består av avverkade ytor där det tidigare stod granskog. Lövträden har sparats vid avverkningarna varvid andelen lövträd fortsatt är hög. Målet med avverkningarna i samtliga delområden har varit att låta en lövskog etablera sig efter avverkningen, de har således inte återplanterats med gran. Ambitionen med skötselområdet är att stärka den biologiska mångfalden och på sikt bygga naturvärden kopplade till lövskogsmiljöer.

Beskrivning av delområden:

Delområde 1 består av en större yta som avverkats i två steg. Norra delen avverkades 2021. Vid avverkningen lämnades allt löv och en del av tallen på höjderna. Södra delen avverkades 2023. Likaså här lämnades allt löv kvar vid avverkningen. Trädskiktet är glest och består av blandande lövträdslag som asp, ask, ek och björk.

Delområde 2, 3 och 4 är ytor som avverkades 2019. Då det tidigare var en tämligen homogen granskog i ytorna finns idag endast enstaka äldre lövträd, främst mot kanterna av delområdet. Det finns ett uppslag av triviallöv som asp, björk och al, samt en del ask, ek och hassel. Det finns även en del spontant uppkomna granplantor.

Foto från delområde 2.2 taget i sydvästra hörnet i nordlig riktning.

Bevarandemål:

Området ska präglas av triviallövskog med ädellövsinslag. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande träddarter: asp, björk, ek, ask och lind. Trädskiktet ska vara olikåldrigt, flerskiktat och i hög grad vara slutet med inslag av naturliga luckor. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd allmänt-rikligt förekommande; levande träd med döda träddeklar tämligen allmänt förekommande; liggande och stående död ved i olika nedbrytningsstadier måttlig-riklig förekomst. Gran ska inte tillåtas etablera sig och ta överhand över lövträden. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas i området. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd.

Engångsåtgärder:

- Rökning av granplantor. Åtgärden prioriteras högt.
- Rökning av igenväxningsvegetation. Åtgärden prioriteras högt.
- Vid behov kan stödplantering av lövträd genomföras. Åtgärden prioriteras lågt.
- Vid behov kan ytor stängslas av för att hindra bete på ungträd/plantor. Åtgärden prioriteras lågt.

Underhållsåtgärder:

- Rökning och gallring av igenväxningsvegetation. Åtgärden

- prioriteras högt.
- Naturvårdande åtgärder. Åtgärden prioriteras medelhögt.

Skötselområde 3:

Beskrivning: Skötselområdet är indelat i tre delområden och har en total areal på 7 hektar. Området består till stor del av barrskogsdominerad skog.

Beskrivning av delområden:

Delområde 1 består av en ca 50–60 årig grandominerad skog.

Delområde 2 är en ca 50–60 årig tallskogsdominerad skog med inslag av ek. Det förekommer en del vindfällen av tall och asp.

Delområde 3 är en ca 60–70 årig talldominerad skog. Det förekommer en del vindfällen av tall och asp.

Bevarandemål:

Området ska präglas av tallskog med inslag av ek samt triviallöv. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: tall, ek, asp och björk. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och i hög grad vara slutet med inslag av naturliga luckor. Det ska finnas gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadium från allmänt till rikligt förekommande. Gran ska inte tillåtas att sprida sig. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas i området. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd.

Engångsåtgärder:

- Gallring av gran. Åtgärden prioriteras lågt.
- Friställning av gamla grova tallar och lövträd. Åtgärden prioriteras medelhögt.

Underhållsåtgärder:

- Underhållsröjning kring gamla grova tallar och lövträd. Åtgärden prioriteras medelhögt.

3.2. Artspecifika skötselåtgärder

Grynslav (*Pannaria conopsea*)

Beskrivning: Grynslav är kategori Starkt hotad (EN) på rödlistan 2020. Det är en suboceanisk art som främst förekommer i de sydvästra delarna av landet däribland Bohuslän och Dalsland. Grynslaven växer främst på gamla lövträd, främst asp, ek och hamlad ask i miljöer med hög och jämn luftfuktighet, samtidigt som dessa miljöer ofta är ljusöppna. Omfattande utglesningar av skog där arten växer är ett hot mot dess överlevnad på platsen, även om värdträden sparas. Platser med särskilt rika

förekomster av arten bör bevaras då de kan fungera som spridningscentra.

Bevarandemål: Områden där arten förekommer skyddas från omfattande åtgärder. Arten ska fortsatt finnas inom naturreservatet.

Skötselåtgärder: Vid naturvårdande åtgärder i områden kring arten gynnas asp, ek och ask. Gran ska avverkas eller röjas bort. I övrigt bör man på växtplatsen utföra åtgärder med försiktighet för att inte missgynna arten vid allt för stora ingrepp i dess närmiljö. Vid behov kan grynslav transplanteras till nya värdträd. Populationen av grynslavs ska övervakas.

Hällebräcka (*Saxifraga osloënsis*)

Beskrivning: Hällebräcka är kategori Sårbar (VU) på rödlistan 2020. Hällebräcka har ett åtgärdsprogram (Naturvårdsverket 2014, Rapport 6615). Det är en ettårig ört som växer på berghällar med tunt jordtäckte i områden med kalkrik berggrund eller kalkrika jordarter. Det främsta hotet mot arten idag är igenväxning av marker kring dess växtplats. Arten påverkas negativt av beskuggning och riklig förna och föredrar således öppna och ljusa miljöer. Hällebräcka finns inte inom naturreservatets gränser idag men återfinns norrut på flera platser längs med sjön Åklångs östra stränder. Möjliga växtplatser för arten finns inom naturreservatet där reservatet gränsar mot sjön.

Bevarandemål: Tillgängliga växtplatser ska finnas inom naturreservatet. Det ska finnas möjlighet för arten att spridas inom naturreservatet.

Skötselåtgärder: Röjning av igenväxande vegetation, slåtter, krattning och uppsamling av förna samt betesdrift är alla möjliga skötselåtgärder för att skapa lämpliga lokaler för arten inom reservatet.

3.3. Friluftsliv

Beskrivning: Det finns inga befintliga anläggningar/anordningar för friluftslivet som förvaltaren ansvarar för. Inom skötseln av naturreservatet ska informationstavlor uppföras. Dessa ska placeras på lämplig plats där besökare passerar in i reservatet, exempelvis vid stranden i naturreservatets nordvästra hörn. Skyltar kan också sättas upp på de befintliga tavlor som finns för det angränsande naturreservatet Ranneberget för samlad information om områdets naturskydd.

Karta med de anläggningar och anordningar som ingår i förvaltningen av reservatet finns i bilaga 2a.

Mål: Informationstavlor ska finnas på lämpliga ställen vid naturreservatets gränser. Tavlorna ska vara väl underhållna och uppdateras vid behov.

Engångsåtgärder:

- Informationstavlor ska sättas upp på de platser som är markerade på karta i bilaga 2a. Tavlorna ska utföras enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur. Informationstavlorna ska innehålla information om området och på ett pedagogiskt sätt förklara målbilden och förvaltningen av de delar av reservats som idag är avverkade, se beskrivning av skötselområde 1.

Underhållsåtgärder:

- Informationsanordningar ska kontrolleras regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

3.4. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets vägledning Gränsarbeten vid områdesskydd enligt Miljöbalken.

4. Konsekvenser av klimatförändringar

Pågående klimatförändringar bedöms kunna ge negativa konsekvenser och påverka naturreservatet negativt.

En ökad igenväxningstakt är ett resultat av klimatförändringar. Åtgärder såsom röjning, slätter och förlängd betessäsong kan behövas för att hålla efter igenväxningen. I reservatet är det särskilt angeläget kring områden där man vill satsa på framtidens särskilt skyddsvärda träd.

Varmare vintrar kan innebära kortare period då marken är frusen eller till och med en vintrar som är tjälfria. Det innebär att ömtålig mark kan ta skada vid skogsvårdande åtgärder. Således kan det behövas metoder som är mer skonsamma för marken, till exempel med hästar eller mindre bandgående maskiner samt mer manuellt arbete.

Varmare och torrare sommarperioder innebär också problem. Områdets hydrologi kan behöva ses över och en bedömning göras om vilka möjligheter till förbättring som kan genomföras, exempelvis om diken i skogsmark behöver läggas igen. Betesdjur kan också få problem vid långvarig hetta och torka där en säker dricksvattenförsörjning är nödvändig samt sol- och värmeskydd kan behövas. Likväl kan blöta somrar ge djuren problem med sjukdomar och andra svårigheter som följd. Vid betesdrift kan man arbeta med betesplanering och fällindelning/flyttning av djur under säsongen för att täcka upp vid både torka och blöta somrar men det kan även behövas kompletterande

betesmarker dit djuren kan flyttas vid behov. Vid valet av betesdjur bör hårdiga djurraser väljas. Om betesdriften inte kan upprätthållas behövs kompletterande skötsel utföras, som röjning eller bränning.

Snöbrist under vinterhalvåret kan leda till ett ökat viltbete. För att minska problemet kan man inom reservatets förvaltning behöva stängsla de ytor där man efter avverkning vill få till en bra föryngring av lövträd.

Inom naturreservatet är bok inte ett trädslag som prioriteras. Klimatförändringar kan gynna föryngringen av bok. En kraftig ökning av bok kan innebära skuggning av andra mer önskvärda trädslag samt en försurning av jorden. Bok bör således inte tillåtas att föryngra sig och ska röjas i tidigt stadie.

Med tanke på klimatförändringarna bör man också ägna särskild uppmärksamhet åt invasiva arter och sätta in bekämpningsåtgärder i ett tidigt skede. Förutom beståndet av Snöbär finns i dagsläget inga kända invasiva främmande arter inom naturreservatet.

Det är viktigt att ha en beredskap för eventuella svamp- och insektsanknutna sjukdomar eller angrepp så att åtgärder kan sättas in snabbt. Exempel på åtgärder kan vara att plantera/gynna fler trädslag, särskilt inhemska arter, så att riskerna sprids och att efterträdare säkerställs. Använd resistent varianter om det finns. Vid ett stort avdöende av gamla (särskilt) skyddsvärda träd är veteranisering en skötselmetod som kan minska glappet mellan trädgenerationerna då man skapar gammelträdsqualitéer på yngre träd genom specifik skötsel.

Till följd av klimatförändringar kan förutsättningar för bevarande ändras snabbare än beräknat. Vid behov kan skötselplanen behöva revideras med kortare intervall för att följa klimatets utveckling och de senaste relevanta forskningsresultaten.

5. Dokumentation och uppföljning

Dokumentation och övervakning ska genomföras i enlighet med det program som är beskrivet i Naturvårdsverkets rapport "Uppföljning av skyddade områden i Sverige". Förvaltaren ansvarar för dokumentation av utförda skötselåtgärder. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål samt gynnsam bevarandestatus.

6. Planerad förvaltning

Förvaltningen av Amundruds naturreservat bekostas av staten. Vilka av de föreslagna skötselåtgärderna som kan genomföras och takten på genomförandet beror på tilldelning av medel från en årlig naturvårdsbudget. Tabellen nedan ger förvaltaren vägledning vid prioritering.

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högst prioritet att genomföra. När/intervall visar när och hur ofta en åtgärd bör göras, samt vad som bör göras snarast.

Åtgärd	Skötselområde /delområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	Yttergräns på land	Snarast	1
Informationstavlor	Se bilaga 2a	Snarast	1
Successiv avverkning, gallring, röjning av gran	1.1, 1.2, 1.6,	Snarast, med åtgärder i etapper.	1
Översyn av gamla stängsel samt borttagandet av dessa	Samtliga	Snarast	1
Åtgärder för att bekämpa snöbär	1.1, 1.2 och 1.3	Snarast	1
Översyn och åtgärder för att bekämpa invasiva främmande arter	Samtliga	Vid behov	2
Naturvårdsinriktad skötsel	Samtliga	Vid behov	2
Successiv avverkning, gallring, röjning av gran	1.4, 1.7, 1.8	Inom 10 år	2
Undersökning av mark- och vattenförhållande med avseende på återvätning.	Samtliga	Inom 10 år	2
Avverkning, gallring, röjning av gran	1.3, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4	Vid behov	3
Artinriktad skötsel för hällebräcka och grynslav	Skötselområde 1	Vid åtgärd	3
Betesdrift, inklusive stängsling	1.1, 1.2, 1.7, 1.8	Vid åtgärd	3
Uppföljning av skötselåtgärd	Alla	Efter åtgärd	3

7. Underlag

Som underlag till denna skötselplan har bland annat följande rapporter, utredningar, artlistor och annat material använts.

Underlag specifikt för detta naturreservat:

Artfakta för vitryggig hackspett. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/100046>

Naturvårdsverket 2014. Åtgärdsprogram för hällebräcka 2014–2018.
Rapport 6615.

Naturvårdsverket 2005. Åtgärdsprogram för bevarande av vitryggig
hackspett (*Dendrocopos leucotos*) och dess livsmiljöer. Rapport 5486.

Naturvårdsverket 2017. Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett 2017–
2021. Rapport 6770.

Allmänna underlag:

EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2019, Strategi för formellt skydd av
skog i Västra Götalands län. Rapport 2019:05. Länsstyrelsen Västra
Götaland.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket,
Stockholm.

Naturvårdsverket, 2016. Tillgängliga koder för attributet "Naturtyp" i
NNK-IT systemet (Ärendenr: NV-08177-15). Naturvårdsverket,
Stockholm.

Naturvårdsverket, 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog.
Rapport 6762, Naturvårdsverket, Stockholm.

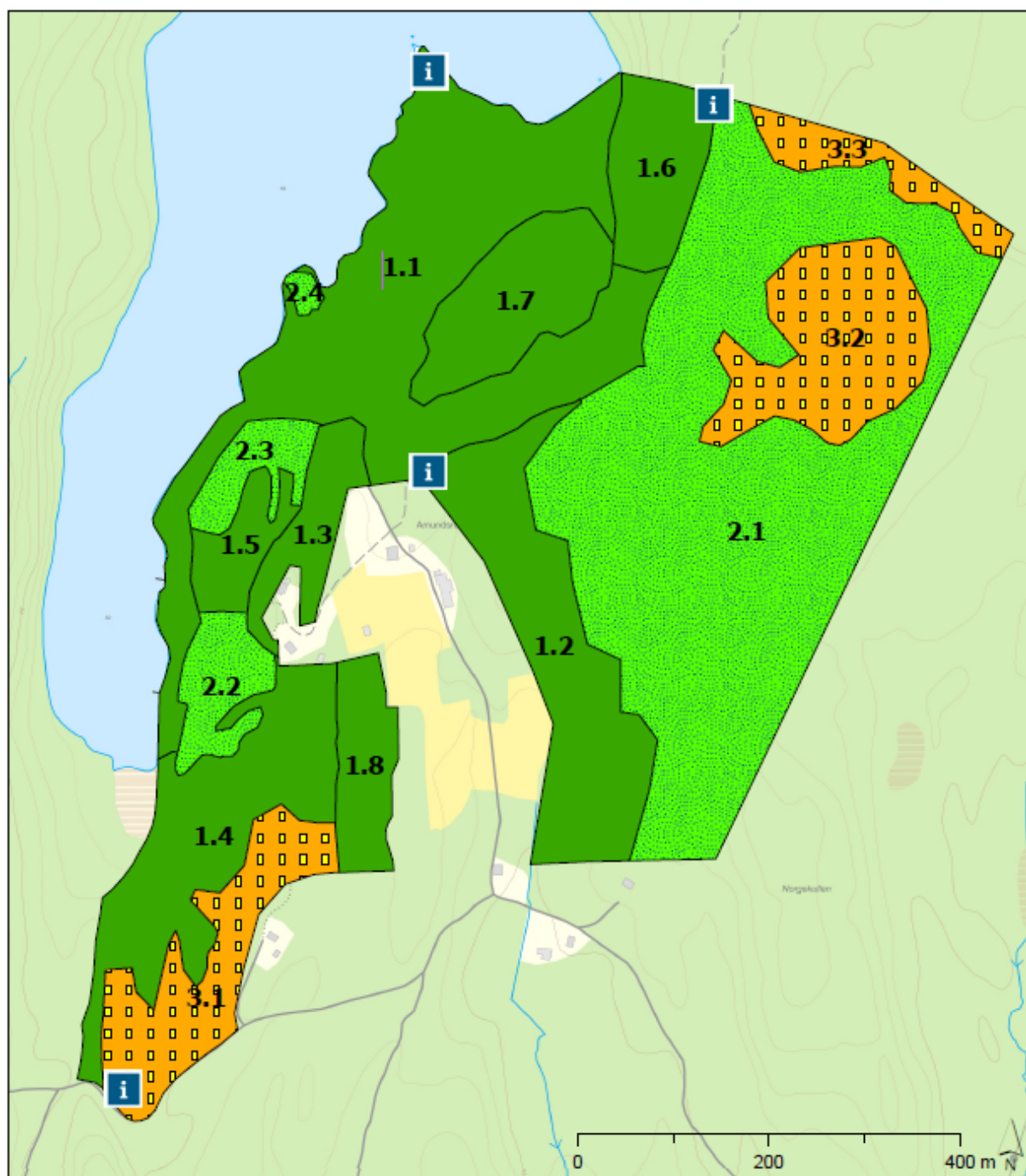
Nitare, J. (red.), 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra
kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Länsstyrelsen
Västra Götaland

lansstyrelsen.se/vastragotaland

Bilaga 2a - Skötselområden

Friluftslivsanordning (punkt)

i Informationsskylt

Skötselområden med indelning av delområden

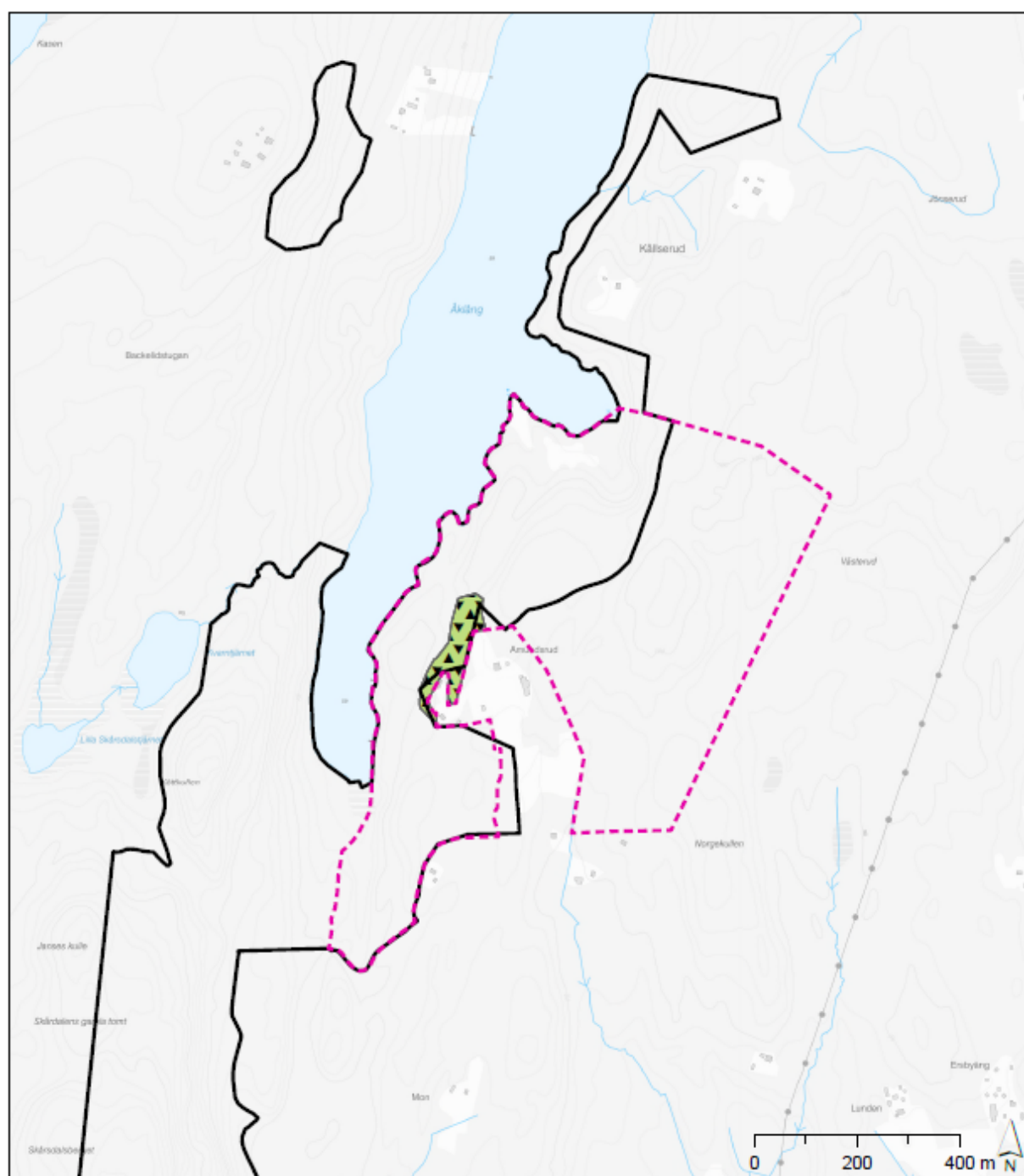
- 1
- 2
- 3

Illustrationskarta till skötselplan för
Amundruds naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2025-06-03, dnr 8401-2021

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen Västra Götaland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2b - Natura 2000 Yttergränser och naturtyper

 Reservatsgräns Amundruds naturreservat

 Natura 2000-området Råvarp

Natura 2000-naturtyper

 9180 - Ädellövskog i branter

Illustrationskarta till skötselplan för
Amundruds naturreservat Tillhör
Länsstyrelsens beslut 2025-06-03,
dnr 8401-2021

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen Västra Götaland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 3. Sakägarförteckning

Upplysning

Sakägarförteckningen är uppdelad i tre delar. Del A listar ägare till fastigheter och samfälligheter inom området. Del B listar ägare till fastigheter utanför området som har del i någon samfällighet eller annan nyttjanderätt inom området. Del C listar övriga av Länsstyrelsen kända sakägare.

Del A. Ägare till fastigheter, samfälligheter m.m. inom området

Namn	Fastighet/-er
Peter Eriksson	Amundsrud 1:2, Amundsrud 1:3
Ralf Jeske	Amundsrud 1:10
Ute Sommer	Amundsrud 1:10

Del B. Samfälligheter, servitut m.m. som ligger inom området, men tillhör fastigheter utanför

Namn	Samfällighet, servitut m.m.	Tillhör fastighet
Ingrid Eva Loved	Båtplats/gångväg/väg	Amundrud 1:9
Kent Lennart Loved	Båtplats/gångväg/väg	Amundrud 1:9
Ralf Jeske	Väg	Amundsrud 1:6
Vattenfall Eldistribution AB	Kraftledning	Trollhättan Lextorp 7:1

Del C. Av Länsstyrelsen kända arrendatorer och övriga sakägare

Namn	Roll
c/o Thomas Johansson	Mellan-Dals Älgskötselområde (ÄSO) Mellan-Dals Kronhjortsområde (KSO)